

Daljinška istraživanja

Daljinška istraživanja (eng. remote sensing) naziv je za skup metoda za prikupljanje informacija o nekom objektu ili pojavi bez fizičkog kontakta s tim objektom.

npr. snimanje Zemlje iz svemira
dubinsko sondiranje oceana
praćenje učinka klimatskih promjena na ledenjacima
nadzor trudnoće

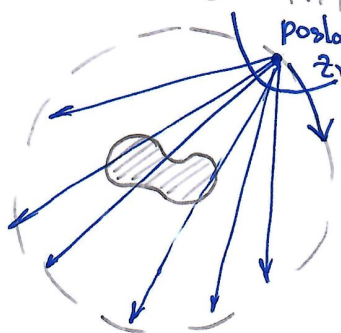
RADAR, LIDAR, MRI, PET, CT

Tomografija

CAT (computerized axial tomography) ili CT generiramo iz 1000 različitih X zraka, 160 ili više zraka za svaki od 180 različitih smjerova.

Prolaskom X zrake kroz neki medij (mišić, mozak...) dio energije se apsorbira unutar medija (gubitci) a dio dođe na određite i bude detektiran.

Detektiramo intenzitet na drugoj strani

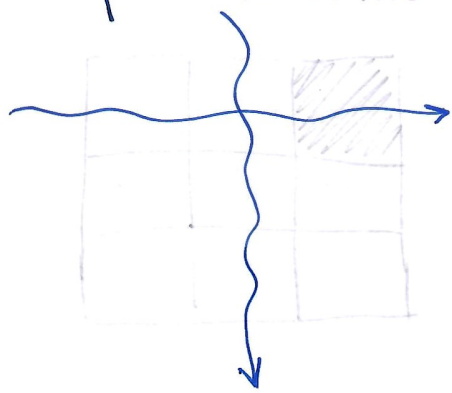
prođemo svih

180° (reciprocnost)

Razlika između intenziteta poslana i primljene zrake govori nam nešto o tome kako medij apsorbira u tom smjeru.

Problem je što smo usrednjili što se događa na liniji.

→ primjer: recimo da analiziramo objekt od 3x3 kvadrata

Crni kvadrati = zrakom prođe kroz njega kao da ništa nije bilo (model recimo zraka)

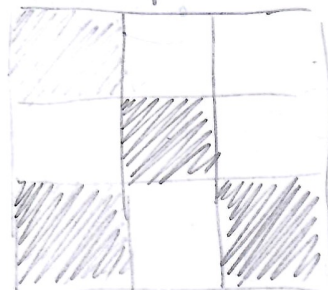
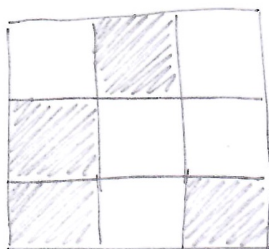
bijeli = apsorbiraju "1 jedinica" energije
X zraka (npr. model hosti)

odašljemo i primamo X zrake

- 1. Redak = apsorpcija 2 jedinice
- 2. redak = apsorpcija 2 jedinice
- 3. redak = apsorpcija 1 jedinice

- 1. stupac = 1 jedinica
- 2. stupac = 2 jedinice
- 3. stupac = 2 jedinice

Pitanje: Kako izgleda naš objekt?

NE MOŽE OBJEKT ISTOVREMENO IZGLEDATI NA 3 RAZLIČITA NAČINA!

Pravi CT radi isto ovako, ali imamo ne stotine kvadratica koji nisu bijeli ili crni nego sivi.

IDEJA: sakupiti ~~dati~~ informacije od dovoljno X zraka i matematičkim transformacijama rekonstruirati sliku.

⇒ Godfrey Hounsfield, 1979. Noblova nagrada za medicinu za X-ray tomography

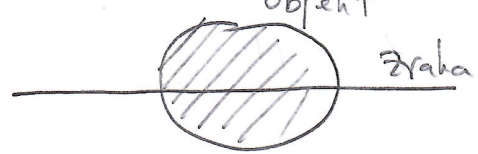
Analiza: idealizirani slučaj

X zrake sačinjene su od fotona monohromatske zrake (svaki foton ima istu energiju E) val propagira konstantnom frekvencijom, isti broj fotona/s koji prolazi putanjom

$N(x) = \# \text{ foton/s}$ koji prolazi točkom x

$I(x) = \text{intenzitet}$, $I(x) = E \cdot N(x)$

TD: nema difrakcije, zračenje ima debljinu 0 i ne siri se prilikom propagacije

svaki milimetar objekta apsorbira određenu količinu fotona

⇒ koeficijent $A(x)$ prigušenja materijala

kost = visok koeficijent

zrak = nizak koeficijent

prigušenja ← voda, negdje između prigušenja

Radioluzi koriste Hounsfieldove jedinice

$$H_{\text{medija}} = \frac{A_{\text{medija}} - A_{\text{vode}}}{A_{\text{vode}}}$$

koeficijent
prigušenja

zrak	1000
jetra	40-60
zrak	40
mišić	10-40
voda	0
masno tkivo	-100

X zraka prolazi kroz objekt s
koeficijentom prigušenja $A(x)$

na intervalu $[x, x + \Delta x]$ apsorbiralo se $A(x) \cdot \Delta x \cdot N(x)$
fotona po sekundi

promjena intenziteta $\Delta I \approx -A(x) \cdot N(x) \cdot \Delta x \cdot E$

$$\Rightarrow \frac{dI}{dx} = -A(x) \cdot I(x) \quad \text{Beerov zakon}$$

Beerov zakon: brzina promjene intenziteta po milimetru za monohromatske X zrake koja prolazi kroz medij proporcionalna je umnošku intenziteta zrake i koeficijenta prigušenja medija

$$\frac{dI}{I} = -A(x) dx \Rightarrow$$

$I(x_0) = I_0$ - znamo što šaljemo
 $I(x_1) = I_1$ - znamo što smo primili

$$\int_{x_0}^{x_1} \frac{dI}{I} = - \int_{x_0}^{x_1} A(x) dx \Rightarrow \ln\left(\frac{I_1}{I_0}\right) = - \int_{x_0}^{x_1} A(x) dx$$

Inverzni problem

$$- \int_{x_0}^{x_1} A(x) dx = \ln\left(\frac{I_1}{I_0}\right)$$

↑

iz mjerenja možemo odrediti $\int A$, a ne sami A :)
 obično znamo koeficijente u jednačini, a tražimo rješenje. Ovdje znamo što šaljemo i primamo, ali tražimo koeficijente.

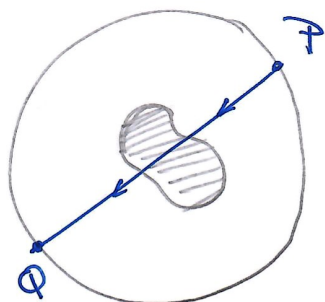
Što mjerimo: mjerimo I_1 i I_0 iz čega određujemo $\int_{x_0}^{x_1} A(x) dx$

Što želimo znati: zanima nas $A(x)$

u 2D to je $A(x, y)$ jednosaćita materijala

tomos = slika, rez na qčkom

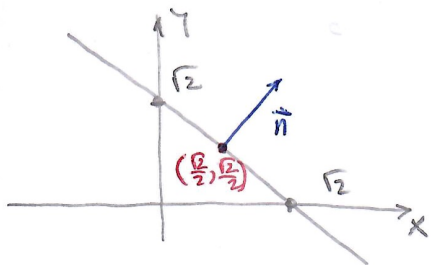
Ključno pitanje: možemo li rekonstruirati $A(x, y)$ unutar nekog područja, ako znamo $\int_{\overline{PQ}} A \, dl$, u srednjem A po svakoj liniji.

$\mathcal{D}A =$ Radonova transformacija

Praktičan problem = rekonstrukcija iz konačnog broja zraka

Za t, θ realne brojeve $l_{t, \theta}$ je linija koja prolazi kroz točku $(t \cos \theta, t \sin \theta)$ i okomita je na $\vec{n} = \langle \cos \theta, \sin \theta \rangle$

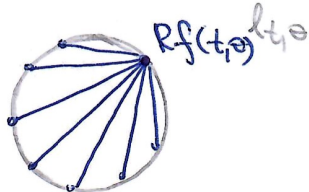
$$x + y = \sqrt{2} \quad \vec{n} = (1, 1) \Rightarrow \hat{n} = \left(\frac{1}{\sqrt{2}}, \frac{1}{\sqrt{2}}\right) = \left(\frac{\sqrt{2}}{2}, \frac{\sqrt{2}}{2}\right)$$

$\Rightarrow \theta = \frac{\pi}{4}$ i pravac prolazi točkom $\left(\frac{\sqrt{2}}{2}, \frac{\sqrt{2}}{2}\right)$

$x + y = \sqrt{2}$ ima reprezentaciju $l_{\sqrt{2}, \frac{\pi}{4}}$

$$l_{t, \theta + 2\pi} = l_{t, \theta} \quad l_{t, \theta + \pi} = l_{t, \theta}$$

$$(Rf)(t, \theta) := \int_{l_{t, \theta}} f \, dl$$

funkcija f generira novu funkciju Rf koja ovisi o (t, θ)

RADAR

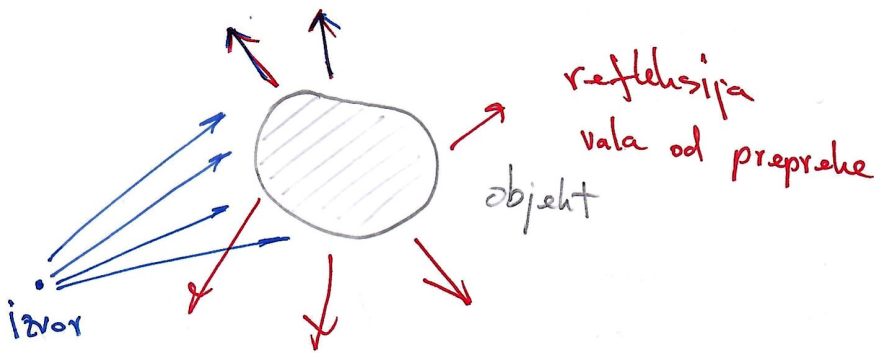
Radio Detection And Ranging = detektiranje objekata i određivanje njihovog položaja korištenjem odjeka.

"Radar je kao i baterijska lampa. Kada ga upalimo i usmjerimo negdje, vidimo one objekte koji reflektiraju svjetlost."

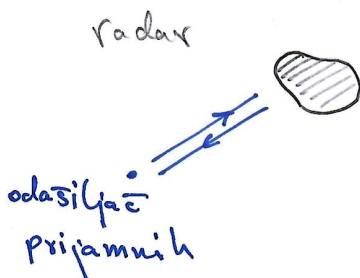
Proces detekcije:

- 1) odašiljanje mikrovlna velike energije
  - 2) detekcija mikrovlna
  - 3) interpretacija informacije sadržane u primljenom valu
- karakterski dio dobrim dijelom riješeno
- matematika, obrada signala, numerika, algoritmi
- puno otvorenih problema

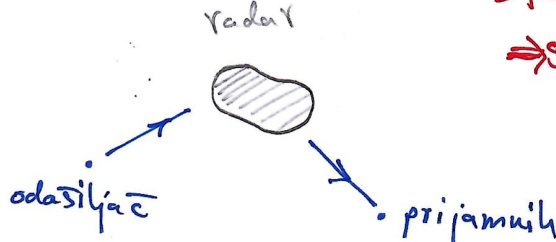
RASPRSENJE

Monostatički

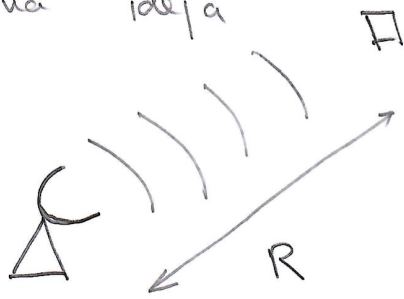

Bistatični

Stealth tehnologija
⇒ smanjiti back scattering

Osnovna ideja

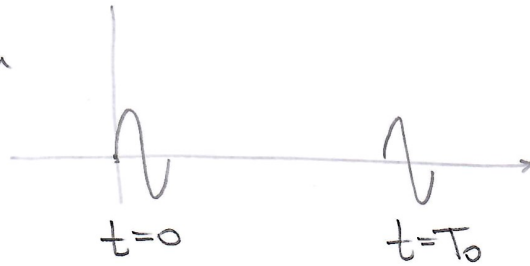

odražujemo EMV i mijesimo
reflektirani signal

dobijemo vremensku varijaciju
polja na prijamoj anteni

impuls putuje brzinom c
i reflektira se od objekta
na udaljenosti R

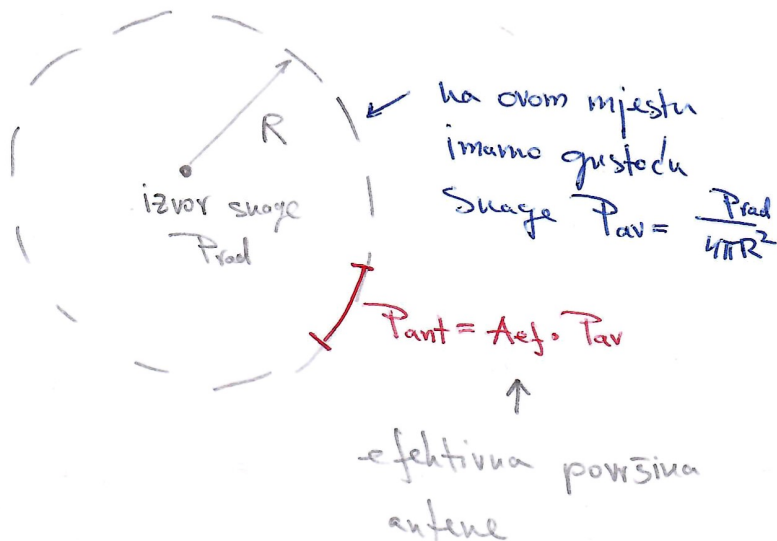
$$cT_0 = 2R$$

$$R = \frac{cT_0}{2}$$

osnovni princip rada
radara

Antena: objekt kojim odašiljemo ili prihvaćamo EM energiju
i prostora. Radi tako da u njoj generiramo
vremenski promjenjivu struju koja zatim generira
električno i magnetsko polje (vremenski promjenjivo)

⇒ ZRAČENJE

A_{ef} je otvor blende kod
fotoaparata. Veći otvor
blende ⇒ više svjetla
na senzoru

- Uсредnjena izračena snaga po stupnju prostornoj kutu

$$P_{\text{rad}} = \int_S P_{\text{av}} R^2 ds \Rightarrow U(\theta, \phi) = P_{\text{av}} \cdot R^2 \quad [U] = \frac{W}{m^2}$$

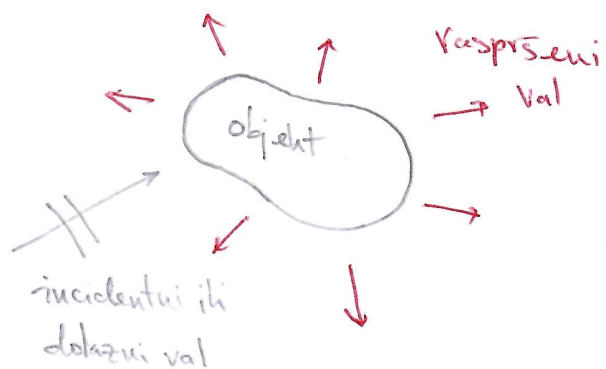
- Usmjerenost : $D(\theta, \phi) = \frac{U(\theta, \phi)}{\frac{P_{\text{rad}}}{4\pi}}$
  - ↑
  - Snaga zračenja
  - usrednjena izračena snaga

bezdimenzionalna veličina,
ovisi o kutu

$D=1$ za izotropni radiator

$$A_{\text{ef}} = \frac{\lambda^2}{4\pi} D(\theta, \phi)$$

Raspršenje EMV-a

Na mjestu objekta imamo gustocu snage P_i , $[P_i] = \frac{W}{m^2}$

RCS ili radarški presjek $\sigma =$ ekvivalentna površina objekta
To nije stvarna površina objekta nego mjera koja uzima u obzir veličinu i reflektivnost objekta, $[\sigma] = m^2$

⇒ manji objekti koji jače reflektiraju dolazni val mogu imati veći RCS od velikih, ali slabo reflektirajućih objekata

- Objekt prima snagu σP_i i to odašilje natrag u obliku raspršenog vala. Recimo da sve uniformno pošalje natrag pri ja mniku

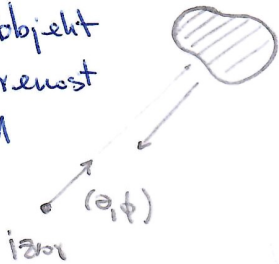
$$P_s = \frac{\sigma P_i}{4\pi R^2}$$

Snaga iz reflektivnog vala
nahag na mjestu prijama

$$\Rightarrow \sigma = 4\pi R^2 \frac{P_s}{P_i}$$

Bolji model možemo dobiti ako ubacimo usmjerenost.

Recimo da objekt
ima usmjerenost
jednaku 1

$$P_i = \frac{P_{\text{rad}}}{4\pi R^2} D_t(\theta, \phi)$$

$$P_s = \frac{\sigma \frac{P_{\text{rad}}}{4\pi R^2} D_t(\theta, \phi)}{4\pi R^2} = \frac{\sigma P_{\text{rad}}}{(4\pi R^2)^2} D_t(\theta, \phi)$$

reflektivna snaga na mjestu prijama
antene (snaga u raspršenom valu)

Snaga na prijama = efektivna površina $\cdot P_s$

$$P_r = A_{\text{ef}} P_s = \frac{\lambda^2}{4\pi} D_r \cdot \frac{\sigma P_{\text{rad}}}{(4\pi R^2)^2} D_t$$

$$\Rightarrow \frac{P_r}{P_{\text{rad}}} = \frac{\sigma \lambda^2}{(4\pi)^3 R^4} D^2 = \frac{\sigma A_{\text{ef}}}{4\pi \lambda^2 R^4}$$

~~Najbolji je taj niži faktor je
kvalitet~~

$$\sigma = 4\pi \frac{P_r}{P_{\text{rad}}} \frac{R^4 \lambda^2}{A_{\text{ef}}^2}$$

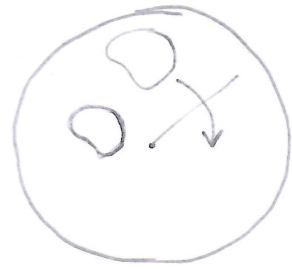
↑
veća efektivna površina
antene $\Rightarrow$ manje objekte
možemo detektirati

Real - Aperture Imaging

Koristimo antenu s ushom laticom i sheniramo odredeno podruclje

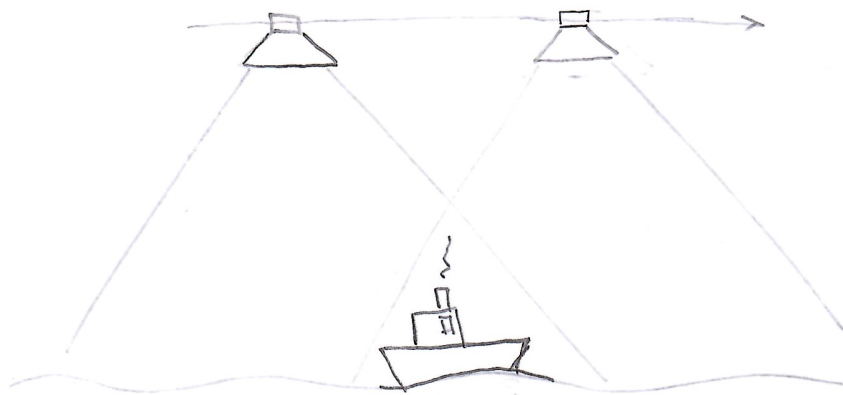
PPI - plan position indicator

šaljemo i primamo kratki impuls

SAR (Synthetic-Aperture-Radar)

Montiramo odašiljač i prijamnik na objekt koji se kreće. Antena se giba po trajektoriji gibanja satelita/aviona te odašilje EM val i prima raspršeni val ⇒ dolazi do prividnog povećanja efektivne površine antene

objekt koji
širujemo

SAR

- US Department of Defense
- University of Michigan
- University of Illinois
- Goodyear Aircraft

1960. NASA

1978. SEASAT, radio lociranje

Imamo sintetičku površinu ⇒ povećanje efektivne površine antene ⇒ veća osjetljivost

$$\sigma = 4\pi \frac{P_r}{P_{\text{rod}}} \frac{R^4 \lambda^2}{A_{\text{of}}^2}$$

SAR na satelitima = A_{of} može biti par kvadratnih kilometara